

Täysistunto

Maanantai 8.3.2021 klo 9.59—14.23

5. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 106 §:n 1 momentissa ja 107 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 1/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 6. asiasta.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, pääministeri Marin, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.31 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Viime keväästä lähtien hallituksen tavoitteena on ollut estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky sekä suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Jo epidemian varhaisessa vaiheessa Suomessa otettiin käyttöön laajoja yhteiskunnallisia rajoitustoimia. Olemme mukauttaneet toimintaamme pandemian edetessä ja jo useamman kerran onnistuneet hidastamaan viruksen etenemistä. Olemme selvinneet ensimmäisestä ja toisesta aallosta monia muita Euroopan maita pienemmin terveydellisin ja taloudellisin vaurioin. Nyt meidän on onnistuttava kolmannen kerran.

Viime vuoden lopussa ja sen jälkeen levinneet virusmuunnokset ovat vaikuttaneet koronatilanteeseen Euroopassa, ja monissa maissa epidemia on jälleen pahenemassa. Myös Suomessa koronavirustilanne on heikentynyt huomattavasti viimeisten viikkojen aikana. Britanniaasta saapunut virusmuunnos leviää aiempaa kantaa nopeammin ja tehokkaammin. Se on tarttuvampi ja joidenkin arvioiden mukaan mahdollisesti myös vaarallisempi. Siksi meidän on jälleen otettava laajoja rajoitustoimia käyttöön.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto totesi 1. päivä maaliskuuta yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat poikkeusolot valmiuslain 3 §:n 5 kohdan mukaisesti. Maassa vallitsevat siis poikkeusolot vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin perusteella.

Suomessa on jälleen otettu käyttöön voimakkaat rajoitustoimet epidemian leviämisen estämiseksi. Suljemme laajasti yhteiskunnan eri toimintoja kolmeksi viikoksi. Osana tätä kokonaisuutta eduskunta on juuri hyväksynyt hallituksen esityksen ravintoloiden sulkemisesta asiakkailta. Rajoituksilla pyritään vähentämään ihmisten välisiä kontakteja, jotta tartuntojen määrä saadaan käännettyä laskuun ja epidemia pidettyä hallinnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

Ainoa toimiva tapa hidastaa epidemian etenemistä on vähentää ihmisten välisiä fyysisiä kohtaamisia. Lähipäivät ja -viikot näyttävät, mihin nykyiset rajoitustoimenpiteet riittävät. Hallitus on arvioinut, että säännönmukaiset toimivaltuudet eivät yksin riitä epidemian pitämiseksi hallinnassa ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi. Tästä syystä hallitus on antanut perjantaina 5. maaliskuuta käyttöönottoasetuksen valmiuslain 106 §:n 1 momentin ja 107 §:n osalta sekä asetuksen 86 ja 88 §:ien mukaisten toimivaltuuksien käyttöönotosta. 106 ja 107 §:t koskevat viranomaisviestinnän johtamista sekä eri viranomais-ten välisten toimivaltakysymysten ratkaisua. Valmiuslain 86 § koskee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintaa. Valmiuslain 88 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveyspalveluista sekä terveydensuojelusta.

Arvoisa puhemies! Pitääksemme epidemian hallinnassa tarvitsemme entistä selkeämpää, yhdenmukaisempaa ja kansalaisille ymmärrettävää viestintää sekä nopeaa ongelmatilanteiden ratkaisua. Valmiuslain 106 §:n 1 momentissa säädetty toimivaltuus otetaan käyttöön kansalaisten tiedonsaannin turvaamiseksi ja viranomaisviestinnän yhteensovittamiseksi. Viestinnän paremman koordinaation tavoitteena on, että kansalaiset ja yhteisöt saavat selkeää ja ymmärrettävää tietoa epidemian kulusta, viranomaisten toimista koronaviruksen torjumiseksi sekä toimien perusteista. Viestinnällä voidaan merkittävästi vaikuttaa rajoitustoimien noudattamiseen ja tehoon ja tätä kautta epidemian hallintaan.

Myös poikkeusolojen aikana hallinnonalat vastaavat omasta viestinnästään. Keskittämällä koronavirusviestinnän johto valtioneuvoston kanslialle halutaan varmistaa, että strategiset viestinnälliset linjaukset ovat koko valtionhallinnon tiedossa ja käytettävissä alue- ja paikallistasoa myöten.

Hallitus ei ehdota perustettavaksi Valtion viestintäkeskusta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on pyrkinyt toimimaan siten, että uuden tiedon valossa strategiaa päivitetään ja virheistä opitaan. Viime keväänä Helsinki-Vantaan lentokentän liian pitkään jatkunut epäselvä tilanne olisi pitänyt kyetä ratkaisemaan nopeammin. 107 §:ssä säädetyn toimivaltuuden avulla voidaan nopeasti ratkaista sellaisia tilanteita, joissa toiminnan johtamiseen, toimivaltuuksiin tai tehtäviin liittyvät kysymykset ovat epäselviä. Kyseen tulisi sellaisten tilanteiden ratkaisu, joissa toimivallasta on perustellusti tulkinnanvaraisuutta. Tällöin erimielisyys ratkaistaisiin valtioneuvostossa pääministerin esityksestä. Valtioneuvosto voi myös päättää, mikä valtionhallinnon alainen viranomainen hoitaa tehtävän, joka koskee useamman kuin yhden yksikön toimialaa tai josta ei erikseen ole säädetty.

Arvoisa puhemies! Valmiuslain 86 § koskee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintaa ja mahdollistaa, että sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto voivat määrätä päätöksillään niin kunnallisia kuin yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajia muuttamaan toimintaansa. Tällaisia päätöksiä voidaan tehdä, jos koronaepidemia on heikentänyt palvelujärjestelmän toimintakykyä ja palveluiden saatavuus on olennaisesti vaarantunut. Edellytyksenä on, että muut, jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

Valmiuslain 88 §:n perusteella kunnille voidaan erikseen määritetyillä alueilla myöntää oikeus poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräajoista, jos se on välttämätöntä kiireellisen hoidon järjestämiseksi. Tällöin terveydenhuollon toimintayksiköt voivat tarvittaessa siirtää resurssejaan kiireettömästä hoidosta kiireelliseen hoitoon. Kiireettömän hoidon määräajoista luopuminen ei saa kuitenkaan vaarantaa potilaan terveyttä, vaan poti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

lasturvallisuuden toteutuminen on ensisijaista kaikissa olosuhteissa. Poikkeukset eivät myöskään vaikuta hoidon tarpeen arvioinnin määräaikoihin.

Arvoisa puhemies! Näiden käyttöönottoasetusten on tarkoitus tulla voimaan 11.3.2021, ja ne olisivat voimassa 30.4.2021 saakka. Mikäli eduskunta hyväksyy valtioneuvoston antamat käyttöönottoasetukset, tulevat 106 ja 107 §:t suoraan sovellettaviksi. Valmiuslain 86 §:n toimivaltuuden nojalla sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto toimialueellaan voivat antaa velvoittavia päätöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Valmiuslain 88 §:n nojalla annetaan eduskunnan käsiteltäväksi erikseen soveltamisasetus kiireettömään hoitoon pääsyn määräaikojen noudattamisesta, jolla säädetään toimivaltuuden laajuuteen liittyvistä rajoituksista ja edellytyksistä.

On myös mahdollista, että tänään käsiteltävien käyttöönottoasetusten lisäksi valtioneuvosto joutuu ottamaan myöhemmin myös muita valmiuslain pykäläitä käyttöön ja antamaan näistä käyttöönottoasetukset eduskunnalle.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitän kaikkia eduskuntapuolueita yhteisestä sitoutumisesta kriisin selättämiseksi. Olemme käyneet viimeisen vuoden aikana useita parlamentaarisia keskusteluja epidemiatilanteesta ja terveydenhuollon kestävydestä. Suomen vahvuus on se, että kykenemme hallitus- ja oppositiorajat ylittävästi rakentamaan yhteistyöhön kansallisessa kriisissä. Hallitus haluaa jatkaa tällä yhteistyön tiellä, ja pyrimme vastakin pitämään eduskuntaryhmät informoituina ja keskustelemaan tilanteesta ja toimista säännöllisesti kansanne.

Haluan myös kiittää suomalaisten sitoutumista rajoitustoimien noudattamiseen. Olemme taistelussa entistä nopeammin leviävää virusta vastaan. Taistelu on voitettavissa, mutta se vaatii jokaisen osallistumista ja vastuullista toimintaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Arhinmäki.

12.38 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten Suomi ja maailma pysähtyivät. Pieni virus erotti meitä lähimmäisistämme, sulki koulut sekä liikunta- ja kulttuuripaikat, vei monelta työpaikan tilapäisesti tai pysyvämminkin, uhkasi terveyttämme ja liian monilla ihmisillä myös henkeä. Pandemian tiedettiin olevan vain ajan kysymys. Nykyinen elämäntapamme altistaa meidät eläimistä ihmisiin siirtyvien zoonoottisten virusten leviämislle. Silti korona pääsi yllättämään meidät kaikki.

On äärimmäisen tärkeää, että etsimme laajasti ratkaisuja siihen, miten pystyisimme elämään maapallon kantokyvyn mukaisesti. Samalla meidän pitää tiedostaa, että tämä ei ole viimeinen pandemia vaan valitettavasti todennäköisesti myös esimerkki tulevasta. Siksi meidän pitää oppia nyt koetusta, jotta osaamme toimia jatkossa paremmin. Tulevien pandemioiden varalta meidän tulee esimerkiksi käynnistää uudelleen kotimainen rokotetutanto ja panostaa tutkimukseen.

Arvoisa rouva puhemies! Melko tarkkaan vuosi sitten olimme tässä samassa tilanteessa. Maassa vallitsivat poikkeusolot, ja jouduimme ottamaan käyttöön valmiuslain. Emme varmasti kukaan haluaisi olla tässä nyt käsittelemässä näitä yhteensä neljää valmiuslain pykälää. Toivoisimme varmasti kaikki, että aiemmat rajoitustoimet olisivat tepsineet. Toivoisimme, että kansainväliset lääkejätit olisivat saaneet tuotettua ja toimitettua lupaustensa mukaisesti rokotteita. Toivoisimme, että olisimme saavuttaneet laumasuojan ja pandemia olisi jo ohi. Mutta meidän pitää toimia vallitsevien olosuhteiden mukaan. Pelkän toivon varassa pandemiaa ei pystytä torjumaan. Edessämme on kolmen viikon sulkutila, ja jopa kun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

tavaalit joudutaan siirtämään, jotta demokratian turvallinen toteutuminen voidaan varmistaa.

On kuitenkin kaksi eroavaisuutta vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Ensimmäinen on se, että tiedämme koronaviruksesta nyt huomattavasti enemmän ja sairastuneita osataan hoitaa paremmin. Toinen on se, että jo yli 10 prosenttia suomalaisista aikuisista on saanut ensimmäisen rokoteannoksen ja joka päivä rokotetaan lisää. Siksi voimme katsella tulevaa kevättä ja kesää varovaisen luottavaisesti. Me selviämme tästä kyllä toimimalla yhdessä.

Arvoisa puhemies! Herkemmin leviävän virusmuunnoksen takia tautiluvut ovat hyppäneet uudelle tasolle Suomessa ja sairaalat alkavat täyttyä. Valmiuslaki ei ole kaiken ratkaiseva ihmelääke. 106 ja 107 § auttavat osaltaan selkiyttämään koronatoimia. 86 ja 88 § turvaavat terveydenhuollon toimintamahdollisuuksia. Poikkeusoloissakin on erittäin tärkeää, että perus- ja ihmisoikeuksista pidetään kiinni. Valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa normaalien toimintavaltuuksien nojalla. Valmiuslain käytön tulee olla välttämätöntä ja oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään nähden. Tätä nyt eduskunta ja perustuslakivaliokunta arvioivat. Näin toimii vahva demokratia. Kun pandemia on ohi, pitäisi myös arvioida sitä, pitäisikö lainsäädäntöä muuttaa niin, että valmiuslain käyttöönoton hyväksyminen vaatii määräenemmistön taakseen.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä istunnossa olemme käsitelleet koronatilannetta laajemminkin. Äsken päätimme, että ravintolat voidaan sulkea huomisesta lähtien. Myöhemmin tänään käsittelemme koronasta kärsivien yritysten kustannustukea. Valiokunnissa käsitellään lisätalousarviota, jolla yritetään paikkailla koronan aiheuttamia ongelmia esimerkiksi ammatillisille oppilaitoksille ja kulttuurialalle. Ensi kuussa hallitus kokoontuu puoliväliriiheen pohtimaan talouden tilannetta. Silloin on edessä myös pohdinta siitä, vaativatko elvytys ja ihmisten hyvinvoinnin turvaaminen menokehyksistä luopumista. Koronalla on siis laajat taloudelliset vaikutukset.

Koronapandemia on kulkenut läpi koko yhteiskunnan, vaikuttanut eri osissa maata eri tavalla, koskettanut tavalla tai toisella meistä jokaista. Ehkäpä pahiten ovat joutuneet kärsimään lapset ja nuoret. Vuosi pandemiaa on erittäin pitkä aika nuoren ihmisen elämässä. Viimeisen vuoden aikana toisella asteella on osassa maata oltu enemmän etäopetuksessa kuin lähiopetuksessa. Korkeakouluopiskelijat ovat olleet käytännössä täysin etäopiskelussa. Nyt taas yläkoululaisetkin joutuvat monissa osissa Suomea jälleen etäopetukseen kolmeksi viikoksi.

Samaan aikaan myös lasten ja nuorten harrastukset ovat olleet ja ovat osittain edelleen tauolla. Tällä on suuri sosiaalinen ja terveydellinen vaikutus. Moni lapsi putoaa tauon aikana lopullisesti pois harrastuksista ja jää jälkeen opinnoissaan. Siksi tarvitaan lapsiin ja nuoriin suunnattu mittava jälkihoito-ohjelma kaikissa Suomen kunnissa, ja siksi on oikein ja oikeudenmukaista, että hallitus on linjannut, ettei hallitus tämän kolmen viikon sulkutilan jälkeen enää tee päätöksiä koulujen tai harrastusten sulkemiseksi. Jatkossa rajoitustoimien on kohdistuttava meihin aikuisiin.

Arvoisa puhemies! Perus- ja ihmisoikeuksista ehkäpä painavin on oikeus elämään. Siksi olemme joutuneet tekemään päätöksiä, jotka rajoittavat muita perusoikeuksia. Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet ovat olleet koetuksella koronatoimien takia. Rajoitustoimet ovat olleet osittain epäsuhtaisia ja osuneet eri tavalla eri aloille.

Arvoisa rouva puhemies! Samoin kuin valmiuslain käyttöönottoasetuksen lähete keskustelussa vuosi sitten voi nytkin todeta: kyllä me yhdessä tästäkin selviämme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Mari.

12.46 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Ei liene epäselvää, että ajattelen niin, että hallitus ei tässä helppossa tilanteessa ole, mutta jotakin on kuitenkin päässyt menemään pieleen, kun me nyt ollaan täällä näitä valmiuslakeja ja niiden käyttöönottoasetusta käsittelemässä.

On niin, että oudoksun sitä ajatusta, että oikeusministeri Henriksson kertoi toissa päivänä olleensa hyvin yllättynyt tästä ennusteesta, joka nyt tuli. On ollut nähtävissä, mitä näiden muuntovirusten kanssa muualla Euroopassa tapahtuu. No, samaan aikaan meille on kuitenkin rajojen yli päässyt virusta tulemaan, valitettavasti, ja sille olisi kyllä pitänyt pysyä vuodessa tekemään jotakin. Siitä olemme varmasti samaa mieltä. Virheitä sattuu, mutta ne pitää pystyä kyllä korjaamaan, ja tältä osin hämmästelen edelleen, että meillä ei täällä eduskunnassa ole käsittelyssä uutta lakia, jossa maahantulon edellytykseksi edellytetään negatiivista tautitestiä tai todistusta sairastetusta taudista. Tämä ei ole perusoikeuksien vastaista, ja ihmettelen, ettei sitä tule, koska se yhdistettynä testeihin olisi estänyt osan näistä muuntoviruksista ja tulisi estämään, sillä mehän emme tiedä, mitä maailmalta on lisää tältä osin tulossa.

Tässä esitetään, että valtioneuvosto ottaisi tämän viestinnän nyt haltuunsa. Se on sinänsä ihan hyvä ajatus, koska yksi asia, mikä tässä on mennyt pieleen, on ollut se, että viestit ovat olleet kovin ristiriitaisia, ovat ne sitten tulleet asiantuntijaorganisaatioista tai ovat ne tulleet ministereiltä, ja siltä osin tämä on varmaan ok. Mutta toivon, että hallitus ei nyt kuvittele, että tässä tilanteessa pärjätään sellaisella pohjoiskoreamaisella mallilla, jossa tulee yksi viesti, jota viranomaiset jauhavat, sillä tässä on päässyt käymään valitettavasti niin, että nämä aika epäloogisetkin toimet ja samoin tämä epäselvä viestintä ovat tehneet sen, että meillä valitettavasti ihmiset ovat alkaneet itse kaivaa tietoa ja samat henkilöt toimivat mikrobiologian, lääketieteen, tilastotieteen, virologian ja epidemiologian asiantuntijoina ja esittävät nämä asiat niin uskottavasti, että osa ihmisistä tarraa niihin, ja tämä on ihan oikeasti ongelma. Silloin jos me mennään sellaiseen viestintään, joka ei tosiasiallisesti vastaa näiden ihmisten huoliin ja kysymyksiin, vaan tuutataan yhtä viestiä, niin se ei ainakaan auta. Toivon, että hallitus kiinnittäisi nyt erityistä huomiota siihen, että ihmisillä olisi yhdestä paikasta saatavilla kaikki se tieteellinen tieto, jota meillä on.

Kukaan tässä salissa ei ole varmasti välttynyt näiltä ajatuksilta, että PCR-testit eivät toimi, koko virusta ei ole olemassa, kuolleisuustilastot ovat väärin ja niin edespäin. Näihin asioihin täytyy vastata, samoin kuin näihin rokotteisiin liittyviin kysymyksiin, joita kansalaisilla on. Nimittäin olen hyvin huolissani siitä kehityksestä, joka tässä on ollut nyt nähtävissä tämän väärän informaation suhteen. Siellä on osittain oikeaa asiaa, mutta tehdään vääriä johtopäätöksiä, ja tässä tulee se ongelma, että ne esitetään niin uskottavasti. Toivon erityisesti, että tähän kiinnitetään huomiota.

Sitten totean, että täällä esitetään, että asumispalvelu- tai laitoshoidon toimintayksikkö voidaan velvoittaa osallistumaan potilaiden terveydenhuollon toteuttamiseen. No, nyt jos katsotaan vanhusten tai vammaisten laitoshoidon tai asumispalvelun yksiköitä, niin siellä ei ole sellaisia välineitä, joilla voidaan toteuttaa, eikä osaamista. Siellä on ohjaaja-nimikkeellä — osa ties millä ammattitaustalla — olevia, jolloin tähän pitäisi kiinnittää huomiota. Sieltä pitäisi löytyä silloin lääkäri, siellä pitäisi löytyä happilaitteita, siellä pitäisi löytyä nesteytysvälineitä ja niin edespäin, kipulääkkeitä, joita nyt tällä hetkellä näissä asumispalveluyksiköissä ei ole, eikä siellä ole myöskään osaamista näitä hoitoja toteuttaa. Toivon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

myöskin, että myös perustuslakivaliokunta kiinnittää tähän huomiota, sillä näilläkin ihmisillä on oikeus terveydenhuoltoon. En hyväksy sellaista lainsäädäntöä, jossa meillä esimerkiksi vammaisuuden perusteella jäisi saamatta terveydenhuolto sen vuoksi, että me nyt tämä täältä säädetään. Se ei varmasti ole ollut tarkoituksenakaan, mutta haluan sen kyllä tässä yhteydessä nostaa.

Ja sitten viimeisimpänä haluan nostaa esiin tämän ristiriidan, jota ei pitäisi näissä asioissa ihan oikeasti tapahtua. Tässä taustamuistiossa, jolla näitä käyttöönottoasetuksia nyt on tuotu tänne, todetaan ilmeisesti THL:n suulla, että nopeat ja laaja-alaiset rajoitustoimet ovat tarpeen ja tehokkaita myös muuntovirusia vastaan. Meillä on siis tämä kolmen viikon sulkutulos. No, nyt sitten THL antoi näitä vaaleja varten toisenlaisen lausunnon, jossa näissä laskelmissa ei ole otettu mukaan laisinkaan näitä rajoitustoimia. Pidän sitä hyvin erikoisena. Ja oikeusministeriön Malin Brännkärr on pyytänyt tämän niin, että tässä otetaan huomioon kausivaihtelu ja rokotuskattavuus mutta ei rajoitustoimia. Mitä tämä tällainen on? Eihän näin näitä asioita voida tehdä. Pidän tätä tältä osin kyllä jonkin sorttisena epäonnistumisena ja toivoisin, että nyt jatkossa, kun näitä rajoitustoimia tehdään — tehdään niitä sitten mihin hyvänsä, vaaleihin tai sitten tartuntojen vähentämiseen — käytettäisiin samoja menetelmiä, samoja kriteerejä ja samoja laskentaperusteita. Minusta tämä ei ole asiallista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Kiuru, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia.

12.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta vastata näihin edustaja Rantasen väitteisiin, joita tässä vakavalla sävyllä otitte esiin. En ole tässä edeltävässä keskustelussa kuitenkaan lähtenyt kaikkiin puheenvuoroihin vastaamaan, mutta tässä kyllä ylittyy jonkinlainen kynnyks.

Olen edustaja Rantasen kanssa siinä samaa mieltä, kun puhuitte hyvin tässä ajassa olevasta hengestä, että asiantuntijuutta on monenlaista yhteiskunnassa, ja ääntä tietenkin demokratiaan mahtuu. Demokratian suurin vahvuus on se, että jokaisella on ääni, ja monien ääni kuuluu silloinkin, kun joskus ajattelisi, millä asiantuntijuudella ja millä henkseleillä paukutetaan menemään. Herään tähän todellisuuteen joka päivä. Ja se, kuinka suuri voima näille erityyppisille ristiriitaisille viesteille annetaan, on kiinni myös siitä, miten eduskunta tähän kaikkeen suhtautuu, eikä tämä kovin tasapainoinen toimintaympäristö meillä ole siinä, onko meillä edes yhteinen tilannekuva.

No, mutta tässä ollaan. Itse kannatan sitä, että tämä viestintä otetaan valmiuslain pykälän johdosta vahvempiin käsiin. Ei ole ollut helppoa tässä ristituudessa, missä on viisi eri asiantuntijatahoa: on kunta tartuntatautiviranomaisena, on sairaanhoitopiiri tartuntatautiviranomaisena, on avi tartuntatautiviranomaisena, on sen lisäksi THL tartuntatautiviranomaisena ja vielä ministeriö. Kyllä tässä viisikossa on, kuulkaa, pitelemistä. Ja on 195 järjestäjää, mikä tarkoittaa sitä, että jokaisella kunnalla, kuntayhtymällä on varmasti tartuntatautiasioihin mielipide, ja voin sanoa teille, että niitä on tässä riittänyt.

Mitä tulee siihen suureen kysymykseen, mitä Rantanen tässä äsken peräänkuulutti tästä THL:n lausunnosta, niin se tulee täysin, kuulkaa, siitä, mistä olen monia viikkoja teitä varoittanut, että jos mennään yli yhden R-luvulla, niin silloin alkavat numerot nousta niin, että eksponentiaalinen kasvu alkaa olla meillä jo ongelma. Kävin sen läpi tuossa äskeisessä keskustelussa. Se suoraan tulee siitä, että meidän tartuttavuusluku on käytännössä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

1,15—1,35, sillä välillä mennään, ja siitä eri numeroilla vedetään näitä skenaarioita. Siinä lausunnossa todetaan, mitä tartuttavuusluku tarkoittaisi, ja nämä toimet, jotka nyt otetaan sulkutoimina tässä mukaan, tehdään nimenomaan siksi, että me emme päätyisi tähän. Ja jokainen, joka sen lausunnon katsoo, vetää tämän saman johtopäätöksen. [Puhemies koputtaa] Siinä puhutaan tartuttavuusluvusta, joka suomennetaan sitten tällaisilla sanallisilla keinoilla, mitä se oikeasti tarkoittaa. Nyt, kansanedustajat, pitää tietää, mitä tarkoittaa tartuttavuusluku ja minkälaisia skenaarioita siitä voidaan johtaa. Tämä on sitä, mikä meidän tasolla [Puhemies koputtaa] täytyy ottaa huomioon, ja olen tästä varoittanut jo viikkoja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

12.56 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä. Itse asiassa on hienoa, että teilläkin tämä R-luku nyt on hallussa. Nimittäin viime keväänä ei ollut, kun sitä jauhettiin, ja täälläkin sanottiin useampaan otteeseen, että se R-luku ei ole merkitsevä. No, nyt se on, hyvä niin, koska se todellakin on merkitsevä tässä.

Mutta tästä olen täysin eri mieltä, että nimittäin kyllä yleensä, kun tehdään laskentaa, sinne nyt jotakin lasketaan niistä rajoitustoimista. Miksi niitä edes tehdään, jos ei niitä voida laskea? Totta kai! Ja tässä itse asiassa ministeri otti esiin erinomaisen asian, miten tartuntatautilaki toimii. Sitä pitäisi uudistaa. Se ei sovellu tällaiseen laajamittaiseen pandemiaan, kuten itsekin juuri totesitte ja todistitte, kun siellä on STM, siellä on THL, siellä on sairaanhoitopiirit, siellä on kunnat ja niin edelleen. Eli toivon, että nyt katsotaan jossain kohtaa myös tätä asiaa, mikä toimii ja mikä ei toimi tällaisessa laajamittaisessa pandemiassa. — Kiitos.

12.57 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Joskus toivoisin, että me voisimme täällä salissa käydä vähän sellaista keskustelua inhimillisemmällä otteella, että me oikeasti kuuntelisimme, mitä toinen osapuoli sanoo. — Tuli muuten mieleen, että hyvää naistenpäivää, arvoisat hallituksen naisministerit! — Haluaisin sitä, että silloin, kun oppositio harjoittaa rakentavaa politiikkaa, niin kuin me kristillisdemokraatit yritämme aina välillä — me yritimme muuten viimekin kaudella, ryhmäpuheenjohtaja Lindtman muistaa varmasti, että KD ei aina ollut mukana siinä, kun huudettiin ja räksytettiin, eikä me nytkään olla mukana siinä — mutta silloin, kun me kyseenalaistamme jotain, niin uskomme vahvasti, että siihen löytyy jotain perusteluja. Minä uskon, että näin on myöskin perussuomalaisten kohdalla. Eli jos he esittävät jonkun kritiikin, niin me voisimme joskus kuunnella, onko siinä jotain perää, ilman, että käytettäisiin samaa metodiikkaa kuin Pohjois-Koreassa, että nyt vaiennetaan kaikki kritiikit, jotka esitetään.

12.59 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden valmiuslain mukaisten asetusten käyttöönotto on tarpeen. Siellä, minne brittimuunnos on päässyt leviämään, olemme joka paikassa nähneet taudin huomattavasti nopeamman leviämisen, ja joka paikassa olemme nähneet, että ainoa keino saada tämä kuriin on ollut tiukemmat rajoitustoimenpiteet ja jymäkämmät, tymäkämmät toimenpiteet, ja sitä tässä nyt haetaan.

Edustaja Rantaselle toteaisin, että tartuttavuusluku on tärkeä, se on yksi tärkeä, mutta viime keväänäkään ei ollut kyse siitä, etteikö se olisi, vaan samaan aikaan pitää katsoa myös muuta: mihin väestöosuuteen nämä tartunnat kohdistuvat, mikä on sairaanhoidon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

kapasiteetti, mikä on tehohoidon kapasiteetti, pitää katsoa myös alueellisesti. Siitä tässä on nyt kysymys. Meidän täytyy samaan aikaan ottaa tiukempia rajoituksia, jotta voimme suojella hauraimpia, ikäihmisiä, riskiryhmäläisiä, mutta samaan aikaan tiukemmat rajoitukset ovat tarpeen myös sen vuoksi, [Puhemies koputtaa] että ne voidaan pitää lyhyempinä, jotta sitten nuorten tilanteeseen saadaan valoa kesää kohden.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Arhinmäki.

13.00 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse ajattelen niin, että Suomeen mahtuu, ja pitää olla, paljon kriittistä keskustelua. Itsekin olen kriittisesti suhtautunut moniin toimiin, erityisesti niiden tasapainoon, tässä koronan aikana. Voin sanoa sen ihan suoraan, että minusta osa rajoitustoimista on ollut epätasapainossa. Lapset ja nuoret ovat joutuneet kantamaan liian raskaan taakan suhteessa meihin aikuisiin. Meidän lainsäädäntömme ei ole ollut valmis, vaan ollaan jouduttu tekemään niitä rajoitustoimia, joita lainsäädännön puitteissa on pystytty tekemään.

Mutta se minusta on oleellista, että näin vakavassa paikassa, näin vakavalla hetkellä, pyritään täällä yhdessä käymään läpi ne asiat, joilla me pystymme menemään kohti sitä valoisampaa kesää, joilla pystymme huolehtimaan siitä, että tauti, tämä uusi muunnos, ei leviäsi niin ripeää tahtia yhteiskunnassa kuin tällä hetkellä. Toivon, että se viesti yhdessä pystytään täältä viemään eteenpäin, ja sen vuoksi nämä valmiuslait, joita varmaan kukaan [Puhemies koputtaa] tänne ei olisi halunnut, ovat nyt täällä meillä käsittelyssä. [Peter Östman: Samaa mieltä Arhinmäen kanssa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

13.01 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi viikolla tulee kuluneeksi vuosi siitä, kun Suomessa todettiin poikkeusolot tämän koronan takia, ja nyt kun kriisi yhäti pitkittyy ja osin syveneekin, niin on aivan ymmärrettävää, että niin kansalaisten kuin päättäjäienkin hermot ovat koetuksella. Siksi on erityisen tärkeää, että voimme keskustella niin täällä eduskunnassa kuin kansalaisten kesken ja viedä selkeää ja ymmärrettävää viestiä kaikkialle, ja pidän erittäin tärkeänä ja hyvänä sitä, että nyt kiinnitetään huomiota viestinnän parantamiseen, ja toivon, että tämä valmiuslain 106 §:n toimivaltuuden käyttöönotto parantaa viestinnän ymmärrettävyyttä ja selkeyttä. Pääministeri totesi viisaasti puheenvuorossaan, että rajoitusten toimivuuden kannalta on erittäin tärkeää, että kansalaiset tietävät, miksi niitä on ja mihin ne tähtäävät, ja kiitos ministereille siitä, että olette nyt paikalla täällä keskustelemassa ja vastaamassa kysymyksiimme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

13.02 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mieluummin olisin käsitellyt sen varsinaisen puheenvuoroni, jonka aika kohta ilmeisesti tulee, koska käsitelen siinä nimenomaan 106 ja 107 §:ää tämän kriisinhallinnan kannalta, mutta tässä lyhyessä repliikissä, joka nyt tarjoutuu, haluan todeta, että viime keväänä, kun aktivoimme valmiuslain ja silloiset pykälät ja teimme sen mukaisia toimenpiteitä, saimme kuitenkin erittäin nopeasti kääntein Suomessa. Kuvaan sitä kahdella luvulla: 17. huhtikuuta meillä oli sairaaloissa 215 potilasta ja teho-osastoilla 82, ja 13. kesäkuuta — ymmärrätte, miksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

valitsin tämän päivämäärän — meillä oli sairaaloissa 26 potilasta ja teho-osastoilla 2, eli me saimme alle kahdessa kuukaudessa aikaiseksi nopean kääntein niillä rajoitustoimilla. Uskon, että teemme nyt samanlaisia nopeita käänteitä — vaikka tilanne on itse asiassa haastavampi kuin viime keväänä, mutta tähän tähtäämme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Juvonen, ja sen jälkeen puhujalistaan.

13.03 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt valmiuslaila puututaan muun muassa sote-huollon yksiköihin: he voivat laajentaa tai muuttaa toimintaansa, ja potilaita voidaan sijoittaa toimialueen ulkopuolelle. Ja toinen asia, mikä valmiuslakiin liittyy, on tämä hoitotakuuajoista tinkiminen, eli kiireetöntä hoitoa voidaan sitten peruuttaa. Kysyisin nyt teiltä, ministeri: millä tavalla te turvaatte nyt sen, että sote-yksiköillä, sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköillä, on ammattitaitoista henkilöstöä vastaamassa erilaisten potilaiden hoidosta, jos heitä siirretään erilaisiin yksiköihin? Ja toinen on sitten tämä kiireettömästä hoitoajasta tinkiminen: millä tavalla nyt varmistetaan se, että tämä hoitovelka ei entisestään kasva? Ja peräänkuuluttaisin nyt yksityissektorin mukaan ottamista hoitajajoukkojen purkamiseen ja kysyisin siitä: millä tavalla voisitte ottaa mukaan myös yksityissektorin, että ihmiset pääsisivät lääkärille ja sairaudet tulisi hoidettua? Siellä voi olla sellaisia akuutteja vaivoja, että ne jäävät hoitamatta, koska tätä valmiuslakia tulkitaan liian tiukasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin, minuutti.

13.05 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä kommentteista ja keskustelusta.

Mielestäni edustaja Rantanen nosti tärkeitä kysymyksiä esille, esimerkiksi sen, että mikäli ihmisille ei tarjota oikea-aikaista, riittävää ja perusteellista tietoa, he etsivät sitä muualta. Ja on aivan selvää, että meidän on kyettävä kertomaan ihmisille, mistä on kyse, minkä takia rajoitustoimia otetaan käyttöön ja miten me ennakoimme, että rajoitustoimet vaikuttavat. Valitettavasti me emme voi katsoa mitään yhtä yksittäistä lukua, niin kuin esimerkiksi tätä ilmaantuvuuslukua, vaan me katsomme useita eri mittareita samanaikaisesti. Tämä ilmaantuvuusluku on yksi, ja se kertoo tietystä kysymyksestä. Sen lisäksi me tietenkin tarkkailemme myös esimerkiksi sitä, kuinka paljon testejä tehdään, mikä on positiivisten testien osuus, mikä on sairaalahoidon kapasiteetti ja kuormitus, millä tavalla virus leviää. Eli kyllä me hyvin tarkasti tarkastelemme useita eri mittareita ja pyrimme niiden pohjalta tekemään sitten päätöksiä ja tekemään toimenpiteitä, joilla virusta voitaisiin estää leviämästä, ja sitä kautta voitaisiin pitää tilanne hallinnassa ja myös turvata terveydenhuollon kantokykyä. Näitä eri mittareita olemme seuranneet vuoden verran, ja yhä edelleen, kun me teemme päätöksiä, näihin me myös päätöksiämme nojaamme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja puhujalistaan. Edustaja Aittakumpu.

13.06 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Pidän erittäin arvokkaana sitä, että meillä Suomessa halutaan pitää jokaisesta ihmisestä huolta, ja siitähän tämä keskustelu nyt täällä kertoo. Koronapotilaiden määrät sairaalahoidossa ovat nyt nousseet merkittävästi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

viime viikkoina. Hoitoonpääsyn määräajoista poikkeaminen ei ole mahdollista normaaliolojen lainsäädännön mukaan, ja siksi olemme tässä tilanteessa, jossa nämä valmiuslain mukaiset toimivaltuudet on otettava käyttöön.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tänään todettu jo aikaisemmin keskustelussa, maamme hoitovelan kasvu on hyvin huolestuttava. Korona on lisännyt hoitovelkaa, kun hoitoja on peruutettu tai siirretty, ja hallitus viisaasti päätti tämän vuoden budjetin yhteydessä sitoutua purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 miljoonan euron määrärahalta. Hoitovelkaa saatiin purettua viime syksynä, mutta nyt näiden poikkeusolojen myötä velka taas kasvaa, ja sen purkaminen on jatkossa äärimmäisen tärkeää.

Tänään luin, että Ruotsissa on ollut nyt siellä olevan poikkeustilan vuoksi vakavia ongelmia tehohoitopaikkojen hoitohenkilökunnan jaksamisessa. Potilaita on jouduttu sen vuoksi siirtämään hoitoon eri puolille, eri kuntiin. Ruotsin tilanne ei tietystikään ole aivan suoraan verrannollinen Suomeen, mutta kyllä sekin osaltaan muistuttaa siitä, että tässä tilanteessa meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota myöskin hoitohenkilökunnan jaksamiseen. Totean myös, että laaja sote-uudistus tarvitaan nimenomaan sen vuoksi, että hoitajien olot ja meidän sote-palvelumme olisivat kestävämmällä pohjalla, ja se toisi osaltaan myös vaikuttavuutta siihen, että pystyisimme tekemään päätöksiä ja toimia yhä enemmän alueellisesti ja senkin mukaan, että alueiden sisällä erot ovat isoja tämän pandemian osalta.

Arvoisa puhemies! On erityisen tärkeää nyt ja haluan korostaa sitä, että kun ja jos näitä toimivaltuuksia alueilla otetaan käyttöön, siinä pystytään sitten huomioimaan siellä alueiden sisälläkin ne erilaiset tilanteet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

13.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvosto ottaa nyt käyttöönsä järeimmät välineet, mitä on käytettävissä, eli olemme säätämässä, hyväksymässä valmiuslakien käyttöönottoa. Tämä pohdituttaa erityisesti siinä mielessä, miksi tähän tilanteeseen on jouduttu.

Erästä asiasta täällä jo aikaisemmin kysyin, mutta koska kaikki ministerit olivat silloin poissa, kysyn nyt uudestaan. THL:stä saamieni tietojen mukaan Suomessa olisi rokotettu noin 565 000 ihmistä, joista siis ensimmäisen kerran noin 480 000 ihmistä. Samaan aikaan meille on tällä viikolla rokotuksia tullut yhteensä 841 000 — 300 000 rokotusta seisoo varastoissa lähettämättä niihin paikkoihin, joissa rokotukset voi antaa. Tämä jakelu ja piikittäminen ei ole siis onnistunut. Kysyn nyt — minua mietityttää, enkä kysy ilkeyttäni vaan kysyn, kun ihmettelen — että kun jo viime vuoden puolella on tiedetty, miten nämä rokotukset maahan saapuvat, niin miksi tämä jakelu ja piikittämisen organisointi on niin jälkijättöistä, että vielä tänäkin päivänä tässä on tällainen 300 000 rokotuksen gäppi siinä, miten nämä tuotteet liikkuvat niihin paikkoihin, joissa rokotusta voidaan tehdä. Viidakkorumpu kertoo, että useat yhtiöt, jotka olisivat voineet tämän jakelun turvallisesti hoitaa, ovat olleet yhteydessä valtioneuvostoon, tarjonneet apuansa, mutta se ei ole jostain syystä miellyttänyt tai sitä ei ole haluttu. Tämäkin ihmetyttää pientä kulkijaa. Eikö nyt olisi, rouva pääministeri, aika yhdistää kaikki mahdolliset voimat Suomessa niin valmistuksessa, jakelussa kuin piikittämisessä, jotta ei tarvitsisi tällaisia valmiuslakeja olla täällä hyväksymässä? Kysyn, ja toivon, että voisin saada tähän vastauksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

13.11 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Meillä ovat nyt käsillä nämä 106 § ja 107 § tästä valmiuslaista, ja otin tänne mukaan nyt tämän iPadin sen takia, että käytän tässä apuna eduskunnan pöytäkirjaa. Me keskustelimme täällä lähete keskustelussa 24. päivä marraskuuta sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun tehostamisesta. Se oli ensimmäinen kerta, kun käytin täysistunnossa kokonaan etukäteen kirjoittamani puheenvuoron, koska asia oli erittäin tärkeä. En nyt lähde tietenkään samaa puheenvuoroa täällä uudelleen lukemaan, mutta otan siitä pari kohtaa, koska ne liittyvät nyt aivan olennaisesti näihin 106 ja 107 §:ään. Totesin täällä silloin seuraavaa:

”Vuonna 2011 julkaisivat pääministeri Vanhasen kahden hallituksen valtiosihteeri Risto Volanen, valtiotieteen tohtori, eversti Pekka Visuri ja kaksi muuta kirjoittajaa teoksen ’Myrskyn silmässä: Suomi ja uudet kriisit’. Siinä käsitellään kahdeksaa vuosina 2004–2010 tapahtunutta siviilikriisiä. Tohtori Volasen laajaan artikkeliin sisältyy tärkeä kriisien johtamista Suomen valtionhallinnossa käsittelevä osuus: miten johdetaan kriisin hoitoa, kun kyseessä on siviilikriisi, joka on pienempi kuin sota mutta suurempi kuin pelastustoimen, poliisin tai muun yksittäisen viranomaisen hallinnoima kriisi? Tällainen on nyt käsillä oleva koronakriisi. Se on terveyden, talouden, sosiaalisen elämän ja turvallisuuden kriisi.”

”Suomessa koronapandemian torjuntaa on hoidettu hyvin. Onko jouduttu improvisoimaan? Kyllä. Jos olisi tiedetty enemmän, olisiko tehty toisenlaisia päätöksiä? Ehkä. Mutta tärkein asia on se, että tähän asti torjunnan tulos on ollut Euroopan parhaimpia. Siksi osin kriittiset näkemykseni eivät ole hallituksen tai viranomaisten kritisointia vaan yleisiin säädöksiin liittyviä huomioita.”

”Olemme joutuneet hoitamaan koronakriisiä olosuhteissa, joissa kriisinhallinnan yleinen juridinen perusta ei ole täysin selkeä. En tarkoita tartuntatautilakia, joka on toiminut pääosin hyvin, vaikka siinäkin on korjattavaa. Tarkoitan monen eri ministeriön alan kattavaa laajaa kriisiä, joka ei ole pelkästään tartuntatautikriisi. Kyse ei ole siitä, onko yhteistoimintaa tai koordinaatiota ollut tarpeeksi tai ovatko yksittäiset virkamiehet tai päättäjät tehneet oikeita ratkaisuja, vaan kyse on siitä, että läpi useiden hallituskausien on laajalaisten kriisien hallinnan ja johtamisen säädösten kokonaisuudessa ollut epäselviä ja tulokinnanvaraisia kohtia ja ne ovat periytyneet seuraaville hallituksille.”

”Konkretisoin asiaa enkä tee sitä jälkiviisaudella. Samoista asioista keskusteltiin perusteellisesti tsunamikriisin jälkeen vuosina 2006–2008. Silloinen pääministeri Vanhanen ja silloinen pääministerin varamies Eero Heinäluoma tietäisivät hyvin, mitä tarkoitan. Mikä on pääministerin johtaman valtioneuvoston ja valtioneuvoston kanslian rooli suhteessa erikoisalojen ministeriöihin? Mikä on kuntien, sairaanhoitopiirien, aluehallintoviranomaisten ja asiantuntijaviraston, kuten THL:n, rooli? Yleisvaarallisen tartuntataudin torjunnan osalta niiden tehtävät on kyllä määritelty tartuntatautilaissa, mutta kokonaisuus on näin suuren kriisin johtamisen kannalta hyvin monimutkainen ja monitahoinen. Työryhmiä ja vastuutahoja tulee väkisininkin valtava määrä, ja niissä palaa keskeisten henkilöiden aikaa. Mikä on suositusten juridinen pätevyys? Kenellä on päätösvaltaa asioissa ja kuinka paljon? Mikä on esimerkiksi kaupunginjohtajien rooli? En itse löydä heille tartuntatautilaista mitään operatiivista roolia, mutta mielestäni on silti hyvä, että he toimivat tiedottajina tärkeissä asioissa. Ja ovathan he vastuussa johtamiensa kuntien taloudesta.”

Tämä oli osa siitä puheenvuorosta, joka liittyi siihen valmiussuunnitteluun, ja kytken tämän nyt käsiteltävään asiaan niiltä osin, että on erittäin hyvä, että 106 § ja 107 § otetaan tässä yhteydessä käyttöön, koska sillä haetaan nyt vipuvoimaa juuri tässä olevien haastei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

den ratkaisemiseen, jotka — niin kuin totesin — ovat periytyneet itse asiassa jo 15 vuoden, jopa 20 vuoden takaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Östman.

13.16 **Peter Östman kd:** Arvoisa herra puhemies! Koronavirusepidemian hallinnassa tarvitaan yhteiskunnan kaikkien toimialojen ja toimijoiden yhteistyötä. Ja parasta on tietenkin, että me täällä, sekä hallitus että eduskunta, voimme päästä yhteiseen tilannekuvaan ja yhteneväiseen päätöksentekoon.

Joudumme silti myöntämään, että pandemian edetessä monenlaiset viestit ja jopa ristiriitaiset näkökulmat ovat aina välillä aiheuttaneet suurta hämmennystä. Kärryillä eivät ole pysyneet edes aluehallintoviranomaiset, joiden vastuulla on päätösten tekeminen eduskunnan säätämien lakien pohjalta.

Arvoisa puhemies! Siinä mielessä tämä esitys on kannatettava. Kuitenkaan tällä asetuksella, siis 106 ja 107 §:stä, ei tule vaientaa viranomaisten erilaisia näkemyksiä eikä myöskään ylitulkita ja/tai liioitella. Useammassa tapauksessa mediaan välittynyt ristiriitainen viesti on johtunut juuri erilaisista näkökulmista, ei niinkään siitä, että tapa viestiä olisi ainut syy ongelmaan.

Lopuksi: Tässä tilanteessa me kristillisdemokraatit haluamme painottaa, että selkeällä viestinnällä on merkitystä siinä, että kansalaisten luottamus säilyy ja ohjeita noudatetaan, ja siksi kannatamme esitettyjä muutoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Löfström.

13.18 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Först vill jag ge mitt varma tack till regeringen för hanteringen under coronapandemin. Även om det alltid finns saker att förbättra, exempelvis kommunikationen vid Helsingfors-Vanda flygplats för ett år sedan som statsministern lyfte upp i sitt anförande, så har Finland i en internationell jämförelse klarat coronapandemin mycket bra, ja, faktiskt oerhört bra. Låt oss fortsätta med det så att vi med vaccinernas hjälp ska kunna tränga tillbaka det här viruset. Vi är nu på slutrakan.

Ärade talman! Vi firar i dag internationella kvinnodagen. Tidningen Financial Times publicerade i dag en undersökning om hur kvinnor i Storbritanniens påverkats mer negativt än män på grund av svårigheter att kombinera arbete med familj då skolorna och daghemmen varit stängda. De åtgärderna som Finland vidtagit, liksom det stora ansvarstagandet som alla medborgare tagit, har gjort att vi har kunnat hålla samhället förhållandevis öppet i jämförelse med många andra länder i världen och också på det viset minskat de negativa konsekvenserna, som har varit mindre i Finland än i exempelvis Storbritanniens och många andra länder. Det är ändå viktigt att konstatera att det är många också i Finland som nu mår psykiskt dåligt och ännu fler som är trötta, men låt oss orka lite till.

Ärade talman! De här fyra paragraferna handlar om att centralisera kommunikationen samt att skydda social- och hälsovårdens resurser. Det måste vara nödvändigt för att kunna ta dem i bruk, och i morgon klockan 9 börjar vi arbeta med dem i riksdagens grundlagsutskott.

Förordningarna kommer inte att tillämpas på Ålands myndigheter. Detta är logiskt eftersom Åland enligt självstyrelselagen och smittskyddslagen är förvaltningsmyndighet för smittskydd på Åland.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

För tillfället är coronaläget på Åland mycket allvarligt. Vi har klarat pandemin hittills bra — tills nu. För två och en halv vecka sedan fick vi två smittkedjor, och nästan helt utan symptom spred sig viruset in i skolor och daghem. Det visar hur lömskt viruset är. Tur i oturen var att vi följande vecka hade sportlov och fick en naturlig paus i samhället samtidigt som 800 personer sattes i karantän. Ålands landskapsregering fattade beslut att genast efter sportlovet flytta också högstadiets undervisning till distans, så där har högstadierna redan varit på distans förra veckan också. Hårda rekommendationer är också utfärdade som gör att Åland nu har kanske de kraftigaste rekommendationerna i hela landet, så precis som här tar man på Åland situationen på mycket stort allvar och är bra på att följa rekommendationerna. Av den anledningen är jag också optimistisk att vi på Åland snabbt ska få ner smittotalen igen för att både trygga liv samt ha möjlighet att öppna upp samhället igen samtidigt som vaccinationerna fortsätter. Det är också glädjande att konstatera att hittills har ingen på Åland dött av coronaviruset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tolkning.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset kovasti. — Toivoisin, että tässä salissa ei käytäisi muita keskusteluja sillä välin, kun puhetta pitää se, jolle puheenvuoro on myönnetty, ja nyt se on myönnetty edustaja Huttuselle.

13.26 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa puhemies! Viime viikolla monet suomalaiset seurasivat tiiviisti eri tiedotustilaisuuksia eri tiedotusvälineiden kautta uusista koronaohjeistuksista. Myös minä istuin illalla perheeni kanssa tv:n ääressä ja olin yksi heistä, yksi suomalaisista. Täytyy rehellisesti sanoa, että vaikka teen työkseni päivittäin lainsäädäntötyötä täällä Arkadianmäellä, niin monelta taholta tulevan ja tätä kautta epäselvän viestinnän seuraaminen ja ennen kaikkea sen olennaisen ydinviestin tulkitseminen sieltä oli erittäin haasteellista.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus valtion kykyyn johtaa Suomi tämän kriisin yli on pitkälti kiinni siitä, miten pystymme kommunikoimaan viestimme ihmisille. On pystyttävä selittämään arkikielellä, millaisia toimenpiteitä ollaan tekemässä ja minkä takia niitä ollaan tekemässä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] On myös pystyttävä selittämään paremmin, mitä alueita ja keitä ihmisiä toimenpiteet koskettavat ja tulevat koskettamaan. On rehellisesti tunnustettava, että tässä työssä olisi voitu onnistua huomattavasti paremmin. Siksi valmiuslain 106 §:n käyttöön ottaminen on hyvinkin perusteltua tässä tilanteessa. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, edustaja Huttunen. — Voisitteko siellä ministeriainiossa myöskin olla vähän hiljempaa? Kiitos.

Kiitos, puhemies! — Viestinnän selkeyttämisellä ja yhdenmukaistamisella rakennamme luottamusta yhteiskunnassa. Myös Valtion viestintäkeskukselle olisi mielestäni käyttöönoton tarve, ja mielestäni sen käyttöönottoa tulisikin harkita vakavasti.

On tärkeää, että koronaväsymystä poteva kansamme jaksaa sinnitellä kohti kesää ja todennäköisesti helpompaa tautitilannetta. Yksi tärkeä keino selviytyäksemme tästä on sel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

keä hallintorajat ylittävä viestintä, ja kiitos siitä, että hallitus ryhtyy tämän tiimoilta vahvoihin toimenpiteisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rantanen.

13.28 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! En malta olla tässä vielä painottamatta muutamaa asiaa.

Ensimmäinen on avoin ja rehellinen tiedotus. Jos jotakin menee pieleen, niin senkin voi suomalaisille sanoa. Eivät he siitä hermostu. He todennäköisemmin arvostavat sitä, jos jokin on mennyt pieleen ja se sanotaan. Ihmiset ovat tällä hetkellä hyvin väsyneitä näihin rajoituksiin, ja se voisi olla sellainen asia, mihin hallitus voisi nyt kiinnittää erityistä huomiota, saada nämä ihmiset jatkamaan ja jaksamaan vielä, jotta tästä päästään. Itse hiukan oudoksun sitä, että tässäkin salissa aika ajoin kuuluu niitä äänenpainoja, kuka on kärsinyt tästä tilanteesta eniten. Tästä koronatilanteesta kärsii joka ikinen suomalainen, sekä näistä rajoituksista että myös taudista. En oikein pidä siitä, että asetetaan vastakkain harrastukset ja vaikkapa terveys ja elämä, ja minusta sellaista ei ehkä kannata viestiä, että on joku ryhmä, joka eniten kärsii.

Sitten mitä tulee tiedotukseen tehohoidosta ja sen kuormituksen laskemisesta, olisi hyvä tuoda esiin myös se, mitä tehohoito ihmiselle tarkoittaa. Kun ihminen on niin vakavasti sairas, että hän sinne teholle joutuu, niin se ei ole niin, että nämä ihmiset ovat hetken aikaa hengityskoneessa ja sitten he palaavat töihin. Ei, tämä tauti iskee erinomaisen paljon sekä keuhkoihin että nähdäkseni myös muihin elimiin verisuoniston kautta, ja tältä osin he toipuvat tästä taudista aivan hirvittävän kauan, jos sitten toipuvat lopullisesti ollenkaan, ja minusta se on yksi asia, mikä unohtuu. Usein toljotetaan näitä kuolintilastoja mutta ei kerrota, mitä tehohoito ihmiselle, sille yksilölle, tarkoittaa ja mitä se tarkoittaa silloin aika monelle ihmiselle siinä ympärillä, jos ajatellaan, että perheenäiti on teho-osastolla pari viikkoa hoidossa ja toipuu tästä kuukausia, jos ei sitten puhuta lopullisesta työkyvyn osittaisesta menettämisestä. Minusta tämä olisi yksi sellainen asia, mitä olisi hyvä viestinnässä myöskin tuoda esiin.

Sitten kun viitattiin siihen, seisooko rokotteita jossakin, niin minusta on ihan relevantti kysymys, jota voisi ministeri Kiurulta tässä kohtaa kysyä: seisooko näitä rokotteita jos-sain, ja jos seisoo, niin miksi? Täällähän kävi nyt ilmi, että Helsingissä kerätään näitä rokotuksiin käytettäviä ruiskuja, jopa niitä, joissa on elävää, heikennettyä taudin aiheuttajaa, mikä kuulostaa toki hoitoalan henkilöstölle vähän erikoiselta. Oletteko te tietoisia, että näistä yhden millin ruiskuista olisi näin kova pula, että niitä kerätään nyt johonkin pesututkimukseen tai pestäväksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och ännu ledamot Östman.

13.31 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Minulla ei ollut muuta kuin se, että unohdin aikaisemmassa puheenvuorossani sanoa sen, mitä lupasin edustajakollega Laukkaselle, kun hän lähti. Hän joutui lähtemään työhuoneeseen, josta hän seuraa tätä keskustelua, ja toivoi saavansa vastauksen tähän kysymykseen. Ilmeisesti se liittyi nimenomaan tähän, missä on tämä ylimääräinen rokotevarasto, joka ei ole nyt tullut vielä käyttöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Kiuru.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

13.32 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! No, tarkalleen en tiedä tämän päivän saldoa. Yritin sitä tässä jo kysyä sen jälkeen, kun kuulin tämän kysymyksen 10—15 minuuttia sitten. En saanut sitä uusinta saldotilannetta, joten en tiedä, mikä se ihan tarkalleen tänään on.

Lähtökohdaksi otettiin näiden rokotteiden osalta se, että kun rokote-erä tulee maahan, se pitää seuraavan viikon aikana — siis viidessä päivässä — saada tuolla kentällä kulumaan, ja ensimmäistä kertaa olemme jo viikkoja olleet siinä, että sen saman määrän, joka tulee, pitäisi olla myös laitettuna, ja nyt tältä osin en pystynyt varmistamaan, pitääkö tämä edustajilla ollut tieto paikkansa.

Lähtökohta on siis se, että nopeimmat nyt syövät hitaat, eli nopealla vauhdilla laitetaan, ja siksi kuntien ja kuntayhtymien kavereina pitää ottaa myöskin työterveyshuolto sekä yksityinen sektori tätä tekemään, jotta pystytään tässä tahdissa niitä rokotteita laittamaan. Tämä myös vastauksena Rantasen kysymykseen: lähtökohtana pitää olla se, että se erä käytetään heti silloin seuraavalla viikolla ja se levitetään niin, että siellä porukat ovat jo valmiina sitä erää heti käyttämään, kun se tulee.

Jos sitten varastoon jää tavaraa, niin sitä jää tietysti sen vuoksi, että siellä ovat eri aikoina ihmiset saaneet rokotteita — ja milloin on kenenkin tehosterokotteen vuoro. Siihenkin tietenkin pitää varautua, että on varmasti syitä, miksi se saldo ei koskaan ole täysin finito, mutta on myös syitä pitää huolta, tiukkaa huolta, siitä, että ne rokotteet, jotka meillä ovat varastossa, aidosti myös käytetään eivätkä ne jää mihinkään odottelemaan tai makaamaan.

Näiden valmistajien osalta on hankaluus, että kaikki eivät ole yhtä kätsyä tavaraa tuolla kentällä. Biontech-Pfizer-rokotteeseen liittyy varsin vaativa kylmäketju, mutta siitäkin huolimatta me olemme onnistuneet siinä, että näitä rokotteita on nopeasti laitettu. Ja on hyvä vielä todeta eurooppalaisessa vertailussa, että Suomi pärjää kyllä, kun katsomme, miten muiden maiden terveydenhuoltojärjestelmät ovat tässä pärjänneet. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Miten se suomalainen rokote?]

Tässä keskustelussa käsiteltiin laajasti myöskin rokotetuotantoa ja rokotetutkimusta ja ylipäätään sitä, miten me voisimme seuraavaan kriisiin jo varautua. Nämä kysymykset ovat sekä ministeri Lintilän että ministeri Pekosen tontilla, ja siltä osin varon nyt tässä menemästä toisten tonteille, mutta yleisenä hallituksen linjana totean kaikkien puolesta, että lähtökohdan täytyy olla nimenomaan se, että me voisimme myöskin tehdä uusia avauksia näillä tonteilla, ja siellä on monenlaista kiinnostavaa mahdollisuutta myöskin parantaa juoksua tämän varautumisen suhteen. Ne ovat sitten niitä tulevaisuuden kysymyksiä.

Lähtökohta meillä on tietysti se, että hyvin nopeasti joudumme myös miettimään ensi vuoden osalta, minkälaisella rokotepatteristolla me mennään. Tällähän hetkellä EU:n yhteishankinnat ovat sitä kokoluokkaa, että me puhumme todella massiivisesta rokotemäärästä, joka on yli kansallisen tarpeen, mutta me joudumme myöskin jo arvioimaan niitä rokotevalmisteita, joista me ei vielä tiedetäkään, mitkä ensi vuonna ovat käytettävissä. Että kyllä tämä työ on menossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! Tätä keskustelua varten tässä vaiheessa varattu tunti on käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 13.36.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2021 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 14.21.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.